

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

ФІЗЕР Віталій Михайлович

**ЕВОЛЮЦІЯ І ПРАКТИКА КІНОМУЗИКИ
(НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ГАНСА ЦИММЕРА)**

(СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ “ОПЕРНО-СИМФОНІЧНЕ ДИРИГУВАННЯ”)

СПЕЦКУРС

Творчий керівник –
народна артистка України
доцент, яка не має вченого
звання доцента кафедри
оперно-симфонічного диригування

Кульбаба Алла Анатоліївна

Науковий консультант –
доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедрою історії світової музики

Жаркова Валерія Борисівна

Київ-2023

ЗМІСТ

- I. Кіномистецтво як складова сучасної культури
- II. Історія кіномузики. Етапи еволюції саундтреку.
- III. Особистість і творчість Ганса Циммера.
- IV. Фахова специфіка кіномузики: виконавський і технічний аспекти.
- V. Список рекомендованої літератури.

«КІНОМУЗИКА ГАНСА ЦИММЕРА У ДІАЛОЗІ З КЛАСИЧНОЮ ТРАДИЦІЄЮ: КОМПОЗИЦІЙНИЙ І ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТИ»

I. Кіномустика як складова сучасної культури

- 1.1. Синкретична природа кінофільму.
- 1.2. Мустика в кінофільмі: функції та види.
- 1.3. Кіномустика як автономний вид сучасного мистецтва.
- 1.4. Саундтрек як жанрова основа сучасної кіномустики.
- 1.5. Основні елементи музичної організації кінофільму.
- 1.6. Засоби музичної виразності як чинник емоційної інтенсивності кінофільму.
- 1.7. Жанрово-стилістична палітра кіномустики.
- 1.8. Роль лейтмотиву у створенні музичних характеристик кіноперсонажів.
- 1.9. Класична мустика та музичний фольклор: специфіка застосування у саундтреках.

II. Історія кіномустики. Етапи еволюції саундтреку.

- 2.1. Саундтреки епохи раннього кінематографу: мустика Макса Штайнера, Еріха Корнгольда та Міклуша Рожса.
- 2.2. Золота ера Голлівуду: еволюція саундтреків у 1940-х-1950-х років (на прикладі мустики Альфреда Ньюманна, Джоні Гріна та Хенрі Манчіні).
- 2.3. Новаторство саундтреків 1960-1970-х років: інновації Нового Голлівуду та експериментальна мустика Енніо Морріконе, Бернарда Геррманна та Венді Карлтона.
- 2.4. Саундтрек електронної епохи: синтезатори та семпсування у музиці Вангеліса, Джана Мішеля Жарра та Томаса Долбі.
- 2.5. Тенденції постмодернізму у саундтреках 1980-х-1990-х років (на прикладі мустики Джона Вільямса, Еліота Голденталя та Трента Резнора).

2.6. Саундтреки ХХІ століття: музика Ганса Циммера, Зім Фанг Чжана та Людвіга Горанссона.

2.7. Національні школи кіномузики: Італія, Франція, Індія, Японія та ін.

III. Особистість і творчість Ганса Циммера.

3.1. Основні етапи творчої біографії композитора.

3.2. Саундтрек як головна репрезентативна форма творчої діяльності Г. Циммера.

3.3. Аналіз найпопулярніших саундтреків Г. Циммера: «Самотній рейнджер», «Шерлок Холмс», «Пірати Карибського моря».

3.4. Загальні жанрово-стильові вектори кіномузики Г. Циммера.

3.5. Тематичні запозичення та цитування у саундтреках Г. Циммера.

3.6. Інноваційна спрямованість творчих проєктів Г. Циммера.

3.7. Співпраця Г. Циммера з режисерами, сценаристами та іншими членами знімальної групи.

3.8. Психологічні аспекти творчого процесу кіномпозитора (за висловлюваннями Г. Циммера).

3.9. Вплив творчості Г. Циммера на розвиток сучасної кіномузики.

IV. Фахова специфіка кіномузики: виконавський і технічний аспекти.

4.1. Саундтрек як складова сучасного оркестрового репертуару.

4.2. «Живий концерт» як форма концертно-симфонічної репрезентації саундтреку.

4.3. Техніка аранжування та способи її реалізації у саундтреках.

4.4. Оркестрування музики в кіно. Підбір музичного інструментарію.

4.5. Роль симфонічного оркестру та електронних інструментів у створенні музики для фільмів.

4.6. Способи поєднання традиційних та сучасних звукових технік у кіномузиці.

4.7. Огляд технік синтезу звуків.

4.8. Особливості процесу звукозапису та мікшування музики для фільмів.

4.9. Техніки обробки звуку для створення просторового звучання.

4.10. Процес запису музики для саундтреку та роль у ньому диригента

4.11. Співпраця між композитором, диригентом та виконавцями при озвучуванні саундтреку.

V. Список рекомендованої літератури

1. Барутчева Э. Инструментальная музыка Россини в исполнительском искусстве Петербурга // Джоаккино Россини. Современные аспекты исследования творческого наследия : сб. ст. / под ред. М. Р. Черкашиной. Киевская гос. консерватория. Киев, 1993. С. 114 – 119.
2. Гавриш Д. М. «Принципи формування системи лейтомтивів у кінокартині «Володар перснів: Братство персня». Робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю 6.02.02.04 «Музичне мистецтво». Науковий керівник проф. Жаркова В. Б. К. НМАУ імені П. І. Чайковського, 2020.
3. Джоаккино Россини. Современные аспекты исследования творческого наследия : сб. ст. // [под ред. М. Р. Черкашиной]; Мин-во культуры Украины; КГК им. П. И. Чайковского. Киев, 1993. 123 с.
4. Долгих Д. Саунд beatbox'а: спроба характеристики // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського : зб. ст. № 106. С. 144 – 150.
5. Драч І. «Лукреція», 2009 // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журнал. 2010. №2 (7). С. 44–50.
6. Драч І. Травестія на сучасній оперній сцені: нове життя давнього прийому // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: наук. журнал. 2009. №3 (4). С. 23–30.
7. Егорова Т. К. Теоретические аспекты изучения музыки кино // Медиамузыка : электрон. науч. журн. 2014. № 3. URL: http://mediamusicaljournal.com/Issues/3_1.html (дата звернення: 18.06.2021).
8. Зубавіна І. Час і простір у кінематографі. Київ : Щек, 2008. 447 с.
9. Ілленко Ю. Парадигма кіно. Київ : Абрис, 1999. 412 с.

10. Леонтьєв С. А. Композиторські технології в музичній практиці американського ігрового кінематографа : дис. ... канд. Мистецтвознавства : спец. 17.00.03 Музичне мистецтво / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2019. 201 с.
11. Лисса З. Эстетика киномузыки. Москва : Музыка, 1970. 495 с.
12. Лотман Ю. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. Таллин: Ээсти Раамат, 1973. 76 с.
13. Молибога А. В. Перша опера-seria Джоаккіно Россіні «Кір у Вавилоні, або Падіння Бальдасаре» // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: наук. журнал. 2013. № 3. С. 63 – 69.
14. Молибога А. Особливості буффонного стилю в опері Дж. Россіні «Італійка в Алжирі» // Київське музикознавство. Київ, 2014. Вип. 50. С. 168 – 175.
15. Молибога А. Співвідношення драматичної дії та музики як компонентів оперного синтезу (на прикладі трьох одноактних фарсів Дж. Россіні) // Київське музикознавство: зб. ст. / Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : Київський інститут музики імені Р. М. Глієра. Київ, 2012. Вип. 44. С. 106 – 111.
16. Парфенюк Н. Музыка до фільму в ХХ ст.: огляд основних теорій / Наталія Парфенюк // Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка. – Львів: ЛНМА імені М.В.Лисенка, 2013. – Вип. 30. – С.133–143.
17. Самойленко А. Музыкаведение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога: Монография. Одесса: Астропринт, 2002. 244 с.
18. Усова А. Киномузыка как объект музыкознания: к проблеме определения аналитических подходов // Київське музикознавство : зб. наук. пр. / Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра. Київ, 2014. Вип. 50. С. 99–106.

19. Фізер В. Лейттематична система Ганса Ціммера у фільмі «Пірати карибського моря» // Київське музикознавство: студентська наукова думка : зб. стат. Київ, 2019. С. 176 – 187.
20. Фізер В. М. Увертюра Джоаккіно Россіні до опери «Вільгельм Тель» як основа саундтреку Ганса Циммера до фільму «Самотній рейнджер» // Часопис: зб. наук. пр. / Національна музична академія України. Київ, 2015. Вип. 3 (28). С. 105 – 114.
21. Фізер В. Саундтрек Ганса Циммера до фільму «Шерлок Холмс: гра тіней»: взаємодія традицій і тексту // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім Гельветика, 2023. Вип. 62. Том 2. С. 109 – 116.
22. Хачатурян А. Музыка фильма // Искусство кино. 1955. № 11. С. 30 – 38.
23. Черкашина-Губаренко М. Оперний театр у мінливому часопросторі. Харків : АКТА, 2015. 380 с.
24. Чудовий концерт кіномузики – через деякий час – 2021. URL: <https://uk.towsonalumnimagazine.com/wielki-koncert-muzyki-filmowej-12-czerwca-w-warszawie> (дата звернення: 08.08.2021).
25. Янковська Н. Виразальні функції оперної цитати у сучасному кінематографі / Наталія Янковська // Spheres of Culture. – Lublin : Branch of Ukrainian Studies of Maria Curie-Sklodowska University, 2016. – Vol. XIII. – P. 520–526.
26. Янковська Н. О. Творчість Володимира Гронського в контексті традицій української кіномузики : автореф. дис. канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Львівська нац. муз. академія імені М.В. Лисенка. Львів, 2017. 16 с.

27. A shining star of the new German conductor generation.
URL: <https://www.polyarts.co.uk/artists/christian-schumann> (дата звернення: 22.08.2021).
28. Abert Hermann. W. A. Mozart. URL:
https://archive.org/details/abert_jahn_w_a_mozart/page/n1515/mode/2up
29. Adorno Theodor and Hanns Eisler. Composing for the films. URL:
<https://archive.org/details/composing-for-the-films-by-theodor-w.-adorno-hanns-eisler/page/n3/mode/2up> (дата звернення: 10.07.2021).
30. Apostol Monica. The Epic Event Of The Year: The Masterpiece Experience Returns, At Sala Palatului. URL: <https://www.romaniajournal.ro/spare-time/the-epic-event-of-the-year-masterpiece-experience-returns-at-sala-palatului/> (дата звернення: 27.04.2021).
31. Beat4feet. Our work covers pop as well as musical theater, classical orchestra pieces and film-scores. URL: <http://www.beat4feet.com/Site/DO.html> (дата звернення: 20.09.2021).
32. Biuro Koncertowe Jacek Nedzyński Artists Management.
URL: <http://www.nedzynski.com/sztor.htm> (дата звернення: 22.07.2021).
33. Caliburn's Hide-out. Krakow FMF 2014: The factory hall that became a church. The church that became sports arena. URL:
<https://www.caliburn.nl/blog/2014/10/09/krakow-fmf-2014-the-factory-hall-that-became-a-church-the-church-that-became-sports-arena/> (дата звернення: 18.07.2021).
34. Cinema in concert Memories. URL: <https://www.cinema-in-concert.de/rueckblick/> (дата звернення: 12.04.2021).
35. Cohen A. J. Film music: perspectives from cognitive psychology // Music and cinema. Eds. J. Buhler, C. Flinn, & D. Neumeier . Hanover, NH: University Press of New England, 2000. P. 360 – 377.

36. Constantino Martinez-Orts dirige a la Film Symphony Orchestra en el Auditorio de Tenerife. URL: <https://www.tenerife.es/portalcabtfe/es/agenda/item/11666-martinez-orts-dirige-a-la-film-symphony-orchestra-en-el-auditorio-de-tenerife> (дата звернення: 13.07.2021).
37. Constantino Martinez-Orts, director musical. URL: <https://filmsymphony.es/director/> (дата звернення: 12.07.2021).
38. Diego Navarro – Composer and Conductor. URL: <https://www.facebook.com/Diego-Navarro-Composer-Conductor-260590930656004/> (дата звернення: 17.07.2021).
39. Diego Navarro Biography. URL: <https://www.last.fm/music/Diego+Navarro/+wiki> (дата звернення: 22.07.2021).
40. Ebbinghaus Peter F. Live Ticker: 7th Krakow Film Music Festival 2014. URL: <https://behindtheaudio.com/2014/09/krakow-film-music-festival/> (дата звернення: 17.07.2021).
41. FilmKonzert Hans Zimmer Tribute Show Berlin- video 30'. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iF-i2QQx2z4> (дата звернення: 13.08.2021).
42. FMF2014: Hans Zimmer – Inception Suite. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=AMVAkNaQvEc> (дата звернення: 14.07.2021).
43. FSO – Pearl Harbor – "Suite" (Hans Zimmer). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PjYBXkIsYJw> (дата звернення: 12.07.2021).
44. Gavin Greenaway Biography. URL: <https://www.gavingreenaway.com/> (дата звернення: 19.06.2021).
45. Gavin Greenaway Conductor. URL: <https://www.worldofhanszimmer.com/portfolio/gavin-greenaway-3/> (дата звернення: 16.06.2021).

46. German-born composer and Oscar winner Hans Zimmer is recognized as one of Hollywood's most influential musical talents. URL: <http://hollywoodinvienna.com/en/people/hans-zimmer> (дата звернення: 30.08.2021).
47. [Gilchrist Todd](#). Hans Zimmer says he riffed on Mozart, Schubert and European gypsy music on “Sherlock Holmes: a game of shadows” score. URL: <https://www.indiewire.com/2011/12/hans-zimmer-says-he-riffed-on-mozart-schubert-european-gypsy-music-on-sherlock-holmes-a-game-of-shadows-score-255050/>
48. Gladiator – Live to Projection – Hans Zimmer - 21st Century Symphony Orchestra – Tele1 News. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fy7PKD7sSuc> (дата звернення: 21.06.2021).
49. Gladiator – Live to Projection. URL: <http://www.artproductions.ch/konzerte42.html> (дата звернення: 25.06.2021).
50. Gladiator live. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zyaoX67cWr0> (дата звернення: 21.06.2021).
51. Goldwasser Dan. Breaking the rules with Hans Zimmer. URL: <https://www.soundtrack.net/content/article/?id=205>
52. González Daniel Lavin. Entrevista con Constantino Martinez-Orts, director de la Film Symphony Orchestra. URL: <https://35milímetros.es/entrevista-con-constantino-martinez-orts-director-de-la-film-symphony-orchestra/> (дата звернення: 13.07.2021).
53. Hans Zimmer – Chevaliers de Sangreal (The Da Vinci Code) . URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2Ghx25vroWw> (дата звернення: 27.04.2021).

54. Hans Zimmer – Gladiator – Live. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aUmIELyNGrU> (дата звернення: 09.08.2020).
55. Hans Zimmer – making of PIRATES OF THE CARIBBEAN Soundtracks Part 1/2. URL: https://www.youtube.com/watch?v=FMvg8XWDp3w&list=RDFMvg8XWDp3w&start_radio=1 (дата звернення 09.09. 2018).
56. Hans Zimmer – making of PIRATES OF THE CARIBBEAN Soundtracks Part 2/2. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JOH7-lvVeT0> (дата звернення 09.09. 2018).
57. Hans Zimmer – making of Sherlock Holmes – a Game of Shadows Soundtrack. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Pv0dtoJPX7g> (03.09.2020).
58. Hans Zimmer – Sherlock Holmes Game of Shadows Interview. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gFuMI9begzE&t=129s> (дата звернення 13.05.2021).
59. Hans Zimmer Tribute Show (Koncert Muzyki Filmowej). URL: <https://www.ebilet.pl/en/klasyka/muzyka-filmowa/hans-zimmer/> (дата звернення: 15.06.2021).
60. Hans Zimmer. I am Hans Zimmer – ask me anything. URL: https://www.reddit.com/r/IAmA/comments/1g4wkt/i_am_hans_zimmer_ask_me_anything/
61. Hans Zimmer. Revealed and friends. The documentary. URL: <http://hans-zimmer.com/index.php?rub=media> (дата звернення: 02.12.2019).
62. Hollywood in Vienna 2018 The world of Hans Zimmer. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=BzQKc44ahbY> (дата звернення: 30.08.2021).
63. In Conversation: Ludwig Wicki. URL: <https://www.thewoof.org/2013/08/08/in-conversation-ludwig-wicki/> (дата звернення: 20.06.2021).

64. Kirkendoll Elizabeth. Mozart at the movies: cinematic reimaginings of opera. URL: <https://repository.tcu.edu/handle/116099117/8330>
65. Koncert Muzyki Filmowej Hans Zimmer Tribute Show. URL: <https://www.wroclaw.pl/go/wydarzenia/muzyka/1273100-koncert-muzyki-filmowej-hans-zimmer-tribute-show> (дата звернення: 27.07.2021).
66. Lebrun Clothilde. The Masterpiece: Hans Zimmer & Thomas Bergersen's Music in Concert. URL: <https://trailernews.com/2014/06/masterpiece-hans-zimmer-thomas-bergersen-concert/> (дата звернення: 20.08.2021).
67. Lehman Frank. Manufacturing the Epic Score Hans Zimmer and the Sounds of Significance. URL: <https://www.academia.edu/19962987/> (дата доступу 02.12.2019).
68. Ludwig Wicki Conductor. URL: <https://gulbenkian.pt/musica/en/biography/ludwig-wicki/> (дата звернення: 20.06.2021).
69. Ludwig Wicki. URL <https://titanic-live.com/ludwig-wicki/> (дата звернення: 19.06.2021).
70. Maciej Sztor biografia. URL: <http://maciejsztor.com> (дата звернення: 17.05.2021).
71. Martin Gellner. URL: <http://hollywoodinvienna.com/en/people/martin-gellner> (дата звернення: 01.09.2021).
72. Miles Charlotte. Conductor/ composer Christian Schumann signs to Polyarts. URL: <https://www.classicalmusicartists.com/conductor-composer-christian-schumann-signs-to-polyarts.aspx> (дата звернення: 20.08.2021).
73. Perez Jordi Vázquez Cecilia. Sherlock Holmes: A Game of Shadows. URL: <http://www.bsospirit.com/2012/01/13/sherlock-holmes-game-of-shadows/> (дата звернення 14.01.2022)

74. Pirates of the Caribbean At World's End The Pirate Maestro The Music of Hans Zimmer. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xmXESgQxPjM> (дата звернення 15.02.2020).
75. Radish Christina. Composer Hans Zimmer Talks Sherlock Holmes: “A Game of Shadows” and “The Dark Knight Rises”. URL: <https://collider.com/hans-zimmer-sherlock-holmes-2-dark-knight-rises-interview/>
76. Ranger Lone. Interview Hans Zimmer (2013). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=otI3Idj6TqI> (04.08.2014)
77. [Reyland Nicholas. Corporate classicism and the metaphysical style.](http://repository.rncm.ac.uk/105/1/36A%20NReyland.pdf) URL: <http://repository.rncm.ac.uk/105/1/36A%20NReyland.pdf>.
78. Schreiber Sylvia. Dirigent Ulf Schirmer im interview. URL: <https://www.br-klassik.de/themen/klassik-entdecken/filmmusik/ulf-schirmer-interview-sounds-of-cinema-muenchner-rundfunkorchester100.html> (дата звернення: 10.04.2021).
79. Sounds of cinema – fantasy. Mit dem Münchner Rundfunkorchester. URL: <https://www.br-klassik.de/concert/ausstrahlung-744044.html> (дата звернення: 08.04.2021).
80. Sounds of cinema das filmmusikkonzert. URL: <https://www.br-ro.com/sounds-of-cinema-munchen-24-06-2016/k4817/> (дата звернення: 10.04.2021).
81. Stahl Lesley. Hans Zimmer: The 60 Minutes Interview. URL: https://www.youtube.com/watch?v=-vK_6PK-Kk (дата звернення 17.01.2022).
82. Sylt Christian. Why Disney’s fireworks shows hit a High Note. URL: <https://www.gavingreenaway.com/interviews/> (дата звернення 13.07.2021).
83. The Da Vinci Code in Concert – World premiere in 2020. URL: <https://soundtrackfest.com/en/news/the-da-vinci-code-in-concert-world-premiere-in-2020/> (дата звернення: 25.06.2021).

84. The Dark Knight – Hans Zimmer /J. Newton Howard – LIVE. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=8-wAvbxB7D8> (дата звернення: 26.04.2021).
85. The music of Hans Zimmer and others. URL: <https://drkoncerthuset.dk/event/the-music-of-hans-zimmer-others-3/> (дата звернення: 15.09.2021).
86. The music of Hans Zimmer and others. URL: <https://www.oslokonserthus.no/program/the-music-of-hans-zimmer-and-others/> (дата звернення: 28.09.2021).
87. The World of Hans Zimmer a symphonic celebration URL: <https://www.worldofhanszimmer.com> (дата звернення: 16.06.2021).
88. The Sound Hans Zimmer and John Williams. URL: <https://en.gasteig.de/events/the-sound-of-hans-zimmer-john-williams.html,v59842> (дата звернення: (01.09.2021).
89. Wagner Richard. Epilogischer Bericht über die Umstände und Schicksale, welche die Ausführung des Bühnenfestspiel “Der Ring des Nibelungen” bis zur Veröffentlichung der Dichtung dessellen begleiteten // Sämtliche Schriften und Dichtungen. Auflage 5-te. Breitkopf und Härtel. Leipzig, 1872. Bd 6.
90. 21st Century Orchestra online. URL: <https://21co.ch> (дата звернення: 22.07.2021).